

Marija Gimbutienė

Justina Lukošūtė, 9b

Birutė Marija Alsekaitė – Gimbutienė – lietuvių
kilmės archeologė ir antropologė,
archeomitologijos pradininkė, tyrusi Europos
neolito ir bronzos amžiaus kultūras.

Gimė 1921m. vasario 23d. Lietuvoje, Vilniuje.
Mirė 1994m. vasario 2d. JAV, Los Andžele

Biografija

- ▶ 1931–1938 m. mokėsi Kauno „Aušros“ mergaičių gimnazijoje.
- ▶ 1938 m. pradėjo studijas Vytauto Didžiojo universiteto Humanitariniame fakultete.
- ▶ 1942 m. baigė Vilniaus universitetą, ištekėjo už Jurgio Gimbuto. Antrojo pasaulinio karometais pasitraukė iš Lietuvos.
- ▶ 1946 m. baigė Tiubingeno (Vokietija) universitetą.
- ▶ 1949 m. atvyko į JAV. 1950–1956 m. dirbo Harvardo universitete – vertė Rytų Europos archeologinius tekstus, dėstė Antropologijos departamente, vėliau dirbo Harvardo muziejuje.
Nuo 1963 m. – Kalifornijos universiteto profesorė.

Veikla

- Marija Gimbutienė laikoma viena iš įtakingiausių archeologų, savo tyrimuose sujungusia archeologiją, lingvistiką, etnologiją ir religijotyra į bendrą discipliną – archeomitologiją, gerokai pakeitusią Europos priešistorės sampratą.
- M. Gimbutienė išsakė naują požiūrį į archeologiją – tradiciškai archeologai tik kasinėja ir aprašinėja savo radinius, o profesorė ėmėsi juos interpretuoti, aiškinti jų prasmę.
- Atliko archeologinius tyrimus Balkanų šalyse, Graikijoje. Remdamasi šiais tyrimais parašė darbų apie dievus ir deives.
- 1993 m. sausio 27 d. M. Gimbutienei suteiktas Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktaro vardas.

-
-
- ▶ Pagrindinius darbus publikavo tarp 1946 ir 1971 m. Juose M. Gimbutienė demonstruoja matriarchalinius pirmykščių bendruomenių tikėjimus, indoeuropiečių atsiradimo Europoje kelius ir pan. M. Gimbutienė iškėlė hipotezę, kad neolito Europoje klestėjo taiki civilizacija, kurios pagrindas buvo meninė kūryba ir nematerialios vertybės.

Marijos Gimbutienės mokslo karjeros trys ryškiausi etapai

- Pirmasis etapas (1942–1956) buvo skirtas Lietuvos ir baltų priešistori, jame vyrauja geležies amžiaus, baltų ir atskirų jos genčių gyventų teritorijų, Rytprūsių ir Vakarų Lietuvos priešistorinės kultūros, lietuvių liaudies meno simbolizmo klausimai.
- Antrasis etapas (1956–1973) apima indoeuropiečių, tarp jų ir baltų, kilmės, Europos kultūrų transformacijos po indoeuropiečių įsiveržimo problemas.
- Trečiasis etapas (1973–1994) buvo skirtas Senosios Europos kultūrų archeologijai, mitologijai, senųjų simbolių ir ženklų analizei.

Marijos Gimbutienės kūrinių filosofija

- Savo darbais lietuvių mokslininkė kviečia permąstyti žmonijos istorinę raidą, nauju žvilgsniu pažvelgti į pasaulio praeitį ir ateities galimybes. Ji ragina keisti civilizacijos ir istorijos supratimą.
- Pasak Gimbutienės, šiandienos istorikai žiūri į praeitį per XX a. karų prizmę ir todėl sieja civilizuotą visuomenę su karingais protėviais, „vertina kariavimą kaip žmogiškumo požymį“, o tai esą neteisinga. Gimbutienės teigimu, „bet kurios civilizacijos galios pagrindas yra jos meninė kūryba ir nematerialios vertybės, kurios visuomenės narių gyvenimą daro prasmingą ir malonų“.
- Vyraujantis technologinės pažangos garbinimas, istorinės pažangos mitas, jos nuomone, negali žmonijai užtikrinti patikimos rytdienos: „pamažu imame suvokti, jog vadinamoji pažanga naikina gyvybės sąlygas žemėje“.

Kūriniai

- M. Gimbutienė parašė 23 knygas. Lietuvių kalba išleistos:
 - „Senoji Europa“ (1996 m.),
 - „Senovinė simbolika lietuvių liaudies mene“ (1994 m.),
 - „Baltų mitologija. Senovės lietuvių deivės ir dievai“ (2002 m.),
 - „Baltai priešistoriniais laikais: etnogenezė, materialinė kultūra ir mitologija“ (1985 m.),
 - „Laimos palytėta“ (2002 m.).

Paminklinės lentos

Šaltiniai

- ▶ https://lt.m.wikipedia.org/wiki/Marija_Gimbutienė
- ▶ <http://www.šaltiniai.info/index/details/1240>
- ▶ <http://www.lmaleidykla.lt/ojs/index.php/lituanistica/article/viewFile/2287/1177>